

Orsa kommun
orsa.kommun@orsa.se

Rektorn vid Orsaskolan
katrinne.bylund@orsa.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Orsaskolan
i Orsa kommun

Tillsyn av Orsaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Orsa under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Orsaskolan besöktes av Skolinspektionen den 8 och 9 maj 2012.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Orsaskolan visar att verksamheten har en rad allvarliga brister som måste åtgärdas. Det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero fungerar inte. Verbala kränkningar förekommer både mot vuxna och elever. Ordningsreglerna respekteras inte. Planen mot kränkande behandling uppfyller inte lagens krav.

Kunskapsresultaten på skolan är låga. 40 procent av eleverna i årskurs 9 når inte kunskapskraven i alla ämnen. Meritvärdet för eleverna i årskurs 9 visar att eleverna på Orsaskolan ligger nästan 40 meritvärdespoäng under riksgenomsnittet. Det är också anmärkningsvärt att så många elever i årskurs 9 inte deltar i de nationella ämnesproven.

Enligt skolans uppgifter anpassas undervisningen i liten omfattning och elever får inte det särskilda stöd de behöver. Även åtgärdsprogrammen och elevernas individuella utvecklingsplaner behöver förbättras. Vidare saknar flera av lärarna en utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Rektorn har det pedagogiska ansvaret för att se till att skolan får en struktur utifrån läroplanen, att målstyrning av verksamheten och att skolans kvalitetsarbete fungerar. I detta ingår att tydliggöra målen för utbildningen för eleverna och elevernas vårdnadshavare, förbättra samverkan mellan lärare och ämnen så att eleverna ges en överblick och ser sammanhang. För att utveckla kvaliteten på skolan, samverkan mellan lärarna och stärka sin egen pedagogiska ledarprofil har rektorn utvecklat pedagogiska konferenser. I dessa konferenser finns ett pågående arbete för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på skolan. Flera av de lärare Skolinspektionen talat med ser att rektorn har höga ambitioner med sitt pedagogiska ledarskap.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som Orsa kommun måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Orsaskolan i Orsa kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Orsa kommun att senast **2012-09-12** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Rektorn och lärarna klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Skolan klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har (Lgr 11 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter).
- Undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav (1 kap. 11 § skollagen, Lgr 11 / Lpo 94 och förordning om kursplaner).

- Lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).
- Lärarna ger uttryck för att de stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan (Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).
- Lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

Grundläggande värden och inflytande

Skolan visar inte att den arbetar systematiskt med att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar, attityder och färdigheter som krävs för att kunna vara aktiva i samhällslivet.

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Lärarnas undervisning ger eleverna möjlighet att utveckla förmågan att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter (Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden / Lpo 94 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden).
- Eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar).

Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen).
- Vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).
- Det finns för varje skolenhet/verksamhet en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).
- Rektor fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 11–12 §§ skollagen).

- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Åtgärdsprogrammet följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § första stycket skollagen).

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- En skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne (10 kap. 22 § skollagen / 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Informationen vid utvecklingssamtalet grundar sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till kunskapskraven i läroplanen (10 kap. 12 § första stycket skollagen).
- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- I de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls (4 kap. 5 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Rektorn ser till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna (4 kap. 5 § skollagen).
- Rektor ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen).
- Kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet (4 kap. 4 § andra stycket skollagen).

Personalkompetens

Personalen vid skolenheten saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- För undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra (2 kap. 13 § första stycket skollagen (2 kap. 13 § första stycket skollagen samt 33 § lagen om införandet av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag)

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Huvudmannen ser inte till att eleverna fullgör sin skolgång.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Skolan erbjuder eleverna språkval samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna (10 kap. 7 § skollagen, 5 kap. 7–8 §§ skolförordningen).
- Eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden / Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden).
- Skolan har rutiner för närvarokontroll och rektorn ser till att vårdnadshavare kontaktas vid ogiltig frånvaro (7 kap. 17 § första och fjärde styckena skollagen).

Omfattning och resurstillgång

Eleverna erbjuds inte den utbildning i den omfattning de har rätt till.

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Den totala undervisningstiden för varje elev uppgår till minst 6 665 timmar och följer de bestämmelser om fördelning av undervisningstiden som gäller för skolenheten (10 kap. 5 § skollagen).
- Utbildningen bedrivs i ändamålsenliga lokaler (2 kap. 35 § skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Rektorn och lärarna klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Det framgår av skollagen och läroplanen för grundskolan att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Elever som lättare än andra når de kunskapskrav som minst ska nås ska ges stimulans och ledning för att kunna gå vidare och nå längre i sin kunskapsutveckling. Kursplanerna inleds med motiven till varför ämnet finns. Därefter anges syftet med och de långsiktiga målen för undervisningen i ämnet. I det centrala innehållet anges vad som ska behandlas i undervisningen. Kunskapskraven anger kunskapsnivån för godtagbara kunskaper och för de olika betygsstegen. Undervisningen ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling och därför kan undervisningen inte utformas lika för alla. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Rektorn ska vid resursfördelning, organisation och val av metoder och arbetsätt anpassa verksamheten till elevernas skilda förutsättningar och behov. Skolans demokratiuppdrag och elevers möjlighet till inflytande är starkt kopplade till varandra. Skolan ska både ge kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter med mera och tillämpa ett demokratiskt arbetsätt.

Vid intervjuer med rektorn och lärare framkommer att det inte finns rutiner för att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras föräldrar har. I Skolinspektionens egen enkät från hösten 2011 till föräldrarna framkommer att 56 procent av de tillfrågade föräldrarna anser att informationen från skolan om kunskapskraven är bristfällig. Eleverna berättar i samtal och intervjuer att de i mycket låg omfattning känner till de övergripande målen för utbildningen

och att lärarna i vissa ämnen poängsätter elevernas kunskaper istället för att förklara vilka kunskapskrav eleverna ska uppnå. Rektorn säger i intervjuer att hon befarar att eleverna har rätt. Rektorn berättar vidare att eleverna inte vet vad som förväntas av dem och att detta medför att det finns en stor oro bland skolans elever. I Skolinspektionens personalenkät svarar endast 48 procent av lärarna att de ser till att elevernas föräldrar vet vad som krävs för att nå kunskapskraven i de ämnen de undervisar i. Vidare anger 30 procent av föräldrarna att de får för lite information om skolans verksamhet.

Orsa kommun har genomfört en utbildning för att implementera den nya läroplanen. I intervjuer och samtal med rektorn och skolans lärare, framkommer att de vidare diskussionerna som var tänkta att genomföras på alla skolenheter i stort sett har uteblivit på Orsaskolan. Såväl lärare som rektorn anger att det är olika hur långt varje lärare har kommit med arbetet att implementera läroplanen och kursplanerna. Rektorn berättar att hon hyser en stor förhoppning till nystartade pedagogiska diskussioner, något som tidigare har varit svårt att få till stånd på skolan. Vidare berättar rektorn att mycket av undervisningen utgår i första hand från läromedel och att bedömningar av elevernas kunskaper inte alltid följer läroplanen och kursplanernas syfte och kunskapskrav. Även eleverna berättar att undervisningen i vissa ämnen mestadels består av lärobok och ideliga prov. Betoningen ligger ofta på vad som ska göras och inte på själva lärande, vad man ska kunna. Eleverna berättar vidare om så kallade "rester". Om man missar eller inte klarar något avsnitt/del i till exempel matematikboken, kan denna rest ligga kvar månad efter månad, ibland även upp till flera år. Detta medför, enligt eleverna, att man inte orkar ta tag i resterna, utan bara struntar i det. Någon hjälp och stöd för att bli av med dessa "rester" erbjuds sällan säger eleverna, det är något man ska hantera själva. Lärarna bekräftar att det finns ett system med rester och har svårt att förklara dess syfte.

I Skolinspektionens enkät för lärare anger 67 procent av lärarna att det är ovanligt med ämnesöverskridande arbeten på skolan. Vid intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att det saknas en systematisk samverkan mellan lärare. Det finns ingen gemensam strategi eller samplanering mellan olika ämnen för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Den enda samverkan Skolinspektionen får veta vid sitt besök var en viss samverkan mellan ämnena svenska och de samhällsorienterade ämnena. Eleverna uppger i intervjuer att de är ovanligt att man arbetar tematiskt.

Eleverna uppger vid intervjuer och samtal att inte alla lärare anpassar undervisningen efter deras behov, förutsättningar, erfarenhet och tänkande. Enligt rektorn och representanter för elevhälsan och lärare är det många elever som har svårigheter i undervisningssituationen. Elevhälsans personal säger att allt

för ofta läggs orsaken till elevernas svårigheter hos dem själva och lärarna anser att eleverna "ska skärpa sig". Även hot om introduktionsprogrammet förekommer. Rektorn anger i intervju att det varierar mellan de olika lärarna på skolan i vilken grad de anpassar sin undervisning. Av Skolinspektionens enkät framgår att över 76 procent av lärarna på skolan inte alltid har möjlighet att hjälpa alla elever som är i behov av anpassad undervisning. 25 procent av eleverna anser att skolarbetet är för svårt för dem. Vid Skolinspektionens besök bekräftas bilden av att eleverna ofta arbetar med samma uppgifter.

Sammanfattningsvis framgår det av tillsynen att lärarna inte klargör vilka mål utbildningen har, att undervisningen inte alltid är systematiskt inriktad mot målen i läroplanen, att det saknas en systematisk samverkan lärare och ämnen emellan samt att lärarna måste anpassa sin undervisning till sina elevers olikheter för att på detta sätt ge eleverna större möjlighet att nå kunskapskraven. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

1 kap. 11 § skollagen, Lgr 11 / Lpo 94 och förordning om kursplaner

1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande**Bedömning:**

Skolan visar inte att den arbetar systematiskt med att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar, attityder och färdigheter som krävs för att kunna vara aktiva i samhällslivet.

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

I läroplanen för grundskolan uttrycks att skolans mål är att arbeta på ett sådant sätt att varje elev respekterar andra människors egenvärde, att varje elev tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor och att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen. Läroplanen föreskriver också att alla i skolan ska arbeta för att utveckla elevernas känsla för samhörighet och ansvar för människor

också utanför den närmaste gruppen. Dessutom ska alla i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper.

Skollagen uttrycker också att elever ska ges inflytande över utbildningen. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

I verksamhetsredogörelsen som skolan har skickat till Skolinspektionen beskriver den förre rektorn skolan som stökig och tuff. De vuxna utsätts för verbala och ibland också fysiska kränkningar. Eleverna beskrivs ha svårigheter med att ta ansvar för sin studiemiljö. Det är bråk mellan olika elevgrupper på skolan. Skolans nuvarande rektor berättar att de vuxna på skolan saknar en samsyn i värdegrundsfrågor. Skolans elever uppger att de brister i respekt för lärarna och att det förekommer kränkningar och elaka tillmälen med bland annat könsord både mot lärare men även elever sinsemellan. Flera elever uppger att det finns gängbildningar på skolan. De olika grupperingarna är elever som kallas "plugg/datanördar, sport/epatraktorer och elever med olika former av invandrarbakgrund". Det enda förebyggande arbete, värdegrundsarbete, skolan har bedrivit som eleverna kan ge exempel på är en föreläsning kring människors lika värde och "något om alkohol". Lärarna uppger att de ständigt för samtal med sina elever men att det saknas ett systematiskt värdegrundsarbete på skolan, något som också elevhälsan bekräftar.

Även personalens samsyn kring elevernas möjlighet att ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll är bristfällig på skolan. Rektorn säger att eleverna inte är tränade i detta vilket gör att eleverna känner ängslan då de förväntas ta ett inflytande. Eleverna uppger att de har inflytande i vissa ämnen men i de allra flesta fallen bestämmer lärarna. Lärarna förmedlar en bild om att detta ser olika ut men att det generellt är ett förbättringsområde på skolan.

Sammanfattningsvis framgår det av tillsynen att skolan inte arbetar systematiskt med att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar attityder och färdigheter som krävs för att vara aktiva i samhällslivet. Tillsynen visar också att eleverna inte ges tillräckliga möjligheter till ett aktivt inflytande över utbildningen eller får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Skolan har inte heller någon tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och infly-

tande, 2.8 Rektorns ansvar / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden / Lpo 94 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Enligt skollagen ska rektorn och lärare vidta de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. Vidare framgår av skollagen att ordningsregler ska finnas på skolenheten och att dessa ska följas upp. Eleverna ska dessutom vara delaktiga i upprättandet av ordningsreglerna. Det ska också för varje skolenhet finnas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Det råder en osäkerhet, enligt elever och den förre samt den nuvarande rektorn om de ordningsregler Skolinspektionen tagit del av är utarbetade under medverkan av eleverna. Reglerna har heller inte omarbetats på länge. Reglerna fungerar inte alls säger eleverna. "Vi bryr oss inte och lärarna orkar inte tjata på oss".

Vad gäller skolans förebyggande värdegrundsarbete finns det beskrivet ovan i avsnittet Grundläggande värden och inflytande.

Skolans plan mot kränkande behandling återfinns beskrivet i två dokument, Orsaskolans likabehandlingsplan och antimobbningsplan. Inget av dokumenten har uppdaterats de senaste två åren. I inget av dokumenten går det att utläsa vilka åtgärder skolan har tänkt att de ska arbeta med under innevarande år. Inte heller finns någon redogörelse för hur de tidigare planerade åtgärderna genomförts.

Sammanfattningsvis framgår det av tillsynen att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

5 kap. 5 § skollagen

6 kap. 6-8 §§ skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska därefter se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Vidare ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Resursfördelningen och stödåtgärder ska anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärarna gör. Åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Vid intervjuer på skolan framkommer att skolan har rutiner för att utreda elever i behov av särskilt stöd. Lärarna berättar att de har elever där det i utredningen framkommit att de behöver särskilt stöd men inte får det. Särskilt stöd ges inte heller i alla ämnen utan företrädesvis i svenska, engelska och matematik. Eleverna beskriver att om man behöver särskilt stöd får man gå till skolans särskilda undervisningsgrupper. Lärarna kan också dela in eleverna i andra grupper för att ge särskilt stöd då de inte hinner ge eleverna denna hjälp i den ordinarie undervisningen. Elever med dyslexi berättar bland annat att de har blivit lovade skrivna anteckningar efter lektioner något som har visat sig vara

svårt att få. Istället har de blivit ombedda att själva skriva av det som står på tavlan. Elevhälsan bekräftar denna bild och tillägger att det finns lärare på skolan som inte beaktar elevhälsans åsikter utan föredrar att arbeta på sitt eget sätt.

Representanter för elevhälsan berättar vidare om att många elever på skolan inte mår bra. Elevhälsan har ändrat sitt arbetssätt och försöker arbeta i de olika arbetslagen för att på detta sätt nå ut till flera elever. Att arbeta i de olika arbetslagen medför dock olika problem då de olika arbetslagen har olika åsikter om hur eleverna ska ges det särskilda stödet. Då det som författats i åtgärdsprogrammen "inte passar" gäller det inte för alla lärare. Enligt elevhälsans personal får inte alla elever det särskilda stöd som framkommit i utredningar och som eleverna har blivit lovade.

Skolan saknar en tydlig strategi för att ge elever som behöver det studiehandledning på sitt modersmål. Endast elever med somalisk härkomst ges sådan handledning trots att det, enligt rektorn och lärarna finns ett behov av detta. Rektorn har inte fattat några beslut om studiehandledning sedan hon tillträdde.

Skolan har fyra särskilda undervisningsgrupper. En språkgrupp, en grupp för elever med behov av särskilt stöd och en grupp med neuropsykiatriska funktionshinder såsom Aspergers syndrom och en särskild undervisningsgrupp som kallas för förberedelseklassen. I förberedelseklassen undervisas en grupp med nyanlända elever som ännu inte tillgodogjort sig det svenska språket så att de kan, enligt lärare, delta fullt ut i den ordinarie undervisningen. Skolinspektionen har tagit del av ett urval av beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp. Besluten är undertecknade av skolans förra rektor som har detta på delegation. Besluten är endast protokoll från elevvårdskonferenser och saknar en konsekvensutredning för eleven. Saknas gör också en korrekt besvärshänvisning där det framgår att beslutet kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Även beslut om anpassad studiegång för elever är i form av protokoll från elevvårdskonferenser och även här saknas en korrekt besvärshänvisning. Hur skolan ska anpassa elevens studiegång går inte att utläsa vilket medför att eleven och elevens vårdnadshavare har stora svårigheter att förstå vad eleven egentligen får för undervisning. För en del elever saknas beslut.

Skolinspektionen har också granskat ett urval av skolans åtgärdsprogram. Vanligtvis ska elevernas mentorer upprätta åtgärdsprogram för sina elever och då i samarbete med elevhälsan. Enligt både lärare och elevhälsan upprättas det för få åtgärdsprogram på Orsaskolan. Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen granskat framgår inte tydligt vilka behov eleven har och hur de ska tillgodoses av skolan. Inte heller anges alltid hur åtgärden ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att såväl arbetet med särskilt stöd som skolans åtgärdsprogram brister på skolan. Vidare måste rektor fatta beslut om placering av elever i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång på ett sådant sätt som författningarna kräver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8–12 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska en elev minst en gång per termin ha ett utvecklingsamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödja. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Läraren ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I fall där ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutande ämne ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Skolans individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av motsvarar inte författningarnas krav. I de skriftliga omdömena är kopplingen till kunskapskraven svag. Det kan till exempel stå "du arbetar bra men har inte hunnit allt, resultat kapitel 3, 20,5/25 VG". Den informationen som ges vid utvecklingssamtalet grundar sig således inte alltid på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kursplanerna, eftersom viktiga delar av den informationen som ska ges saknas. Dessutom ges inte skriftliga omdömen i alla ämnen till alla elever. Det går också att utläsa att flera elever får exakt identiska omdömen. Den delen av den individu-

ella utvecklingsplanen som ska sammanfatta vilka insatser som krävs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt ger i de flesta fall otillräcklig eller ingen information om skolans ansvar. Slutligen har inte alla elever på skolan en individuell utvecklingsplan.

I de skriftliga bedömningarna, som varierar i kvalitet, kan Skolinspektionen bland annat utläsa att "vissa elever inte uppnår något mål". Här vill Skolinspektionen påpeka att elever i allmänhet efter några år i skolan alltid tillägnar sig ett visst mått av kunskaper och att det är dessa som ska uttryckas i de skriftliga bedömningarna.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister beträffande informationen om elevens kunskapsutveckling. Det är heller inte tydligt vilka insatser som krävs av skolan för att eleven ska ges möjlighet att utvecklas så långt det är möjligt och uppnå kunskapskraven. Slutligen ska de skriftliga bedömningarna tydligare visa vilka kunskapskrav eleven har uppnått.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

10 kap. 12-13 och 22 §§ skollagen/7 kap. 9 § grundskoleförordningen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

I läroplanen för grundskolan lyfts rektors ansvar för skolans resultat fram liksom dennes ansvar att, som ledare och chef för skolenheten, verka för att utbildningen utvecklas och inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar enligt skollagen för att det bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter uppfylls. Slutligen ska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Rektorn har inte hunnit skaffat sig någon tydlig bild av verksamheten och medger att det behövs en mer systematisk uppföljning av den undervisning som bedrivs. Rektorn har infört något som hon kallar pedagogiska konferenser. Orsaskolan har idag inte något tydligt systematiskt kvalitetsarbete i syfte att utveckla utbildningen. Det finns brister inom områden som trygghet och studiero, bedömningar av eleverna utifrån läroplan och kursplaner, anpassad undervisning och särskilt stöd. Inte heller bedöms skolans åtgärdsprogram, plan mot kränkande behandling och elevernas individuella utvecklingsplaner uppfylla författningarnas krav. Sist men inte minst är elevernas kunskapsresultat mycket låga och orsakerna har inte analyserats av rektorn.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det systematiska kvalitetsarbetet brister på skolan. Rektorn tar inte ansvaret för skolans resultat. Resultaten analyseras inte och omsätts inte i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11 2.8/Lpo 94 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar.

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personalen vid skolenheten saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Av skollagen framgår att huvudmännen för undervisning ska använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning läraren ska bedriva. För lärare som är anställda före den 1 juli 2011 ska bestämmelserna i 1985 års skollag tillämpas enligt lag om införande av skollagen. Av 1985 års skollag framgår att huvudmännen är skyldiga att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

På Orsaskolan undervisar lärare i ämnen där de saknar en högskoleutbildning Dessa ämnen är historia, geografi, bild, svenska, svenska som andraspråk, idrott och hälsa och musik.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 13 § första stycket skollagen

33 § lagen om införande av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Huvudmannen ser inte till att eleverna fullgör sin skolgång.

Motivering:

Enligt skollagen ska skolan erbjuda sina elever modersmålsundervisning i enlighet med författningarna. Eleverna ska också ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Skolan ska också ha utarbetade rutiner för närvarokontroll och rektorn ska se till att vårdnadshavarna kontaktas vid ogiltig frånvaro.

Skolinspektionen har tidigare nämnt att vissa elever har behov av studiehandledning. På Orsaskolan finns också flera elever med behov av modersmålsundervisning. Precis som i studiehandledning erbjuds modersmålsundervisning i låg omfattning. Enligt elever, lärare och rektorn är det endast elever med en bakgrund i Somalia som erbjuds modersmålsundervisning.

Vägledning inför utbildning och yrkesval fungerar inte för alla elever på Orsaskolan. De elever som är placerade i skolans särskilda undervisningsgrupper erbjuds enligt rektorn inte vägledning genom studie och yrkesvägledaren.

Enligt eleverna fungerar inte närvarokontrollen optimalt på skolan. Flera elever uteblir helt från vissa lektioner. Denna frånvaro blir inte alltid bokfört och inte heller meddelas vårdnadshavarna alltid. Rektorn uppger att det brister i skolans rutiner för närvarokontroll och ser detta som ett förbättringsområde för skolan. Lärarna på skolan bekräftar att rutinerna inte alltid följs.

Sammanfattningsvis får inte alla elever på Orsaskolan den vägledning inför utbildning och yrkesval som de har rätt till. Inte heller fungerar skolans rutiner för bevakning av att eleverna fullgör sin skolgång/skolplikt.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

10 kap. 7 § skollagen, 5 kap. 7–8 §§ skolförordningen

2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden/Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

7 kap. 17 § första och fjärde styckena skollagen

Bedömningsområde: Omfattning och resurstillgång

Bedömning:

Eleverna erbjuds inte den utbildning i den omfattning de har rätt till.

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Motivering:

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev uppgå till minst 6665 timmar på nio år och följa de bestämmelser om fördelning av undervisningstiden som gäller för skolenheten.

Enligt skollagen ska utbildningen bedrivas i ändamålsenliga lokaler för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Enligt rektorn, lärare, elever och enligt elevernas scheman finns det utlagt lektioner som på skolan kallas IUP-tid med en omfattning på tre lektioner per vecka. En av dessa lektioner används till samverkan med eleverna såsom klass- och elevråd. De övriga två lektionerna per vecka är enligt rektorn elevens val. Vid tillsynen och i samtal med lärare och elever framkommer dock att denna tid används i huvudsak till omprov och att arbeta ikapp i ämnen där man enligt eleverna ligger efter. Från vilka ämnen eller varifrån dessa två lektioner per vecka tas är osäkert. Rektorn medger att hon inte säkerställer att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

På skolan finns två olämpliga lokaler som används för undervisning. Den ena lokalen ligger i källarplanet och saknar fönster. Här undervisas en till två elever som tillhör en av skolans särskilda undervisningsgrupper. Den andra lokalen ligger i anslutning till undervisningssalar och är mer att betrakta som ett fönsterlöst förråd än ett rum där eleverna uppehåller sig och bedriver skolarbete.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 35 § skollagen och 10 kap. 5 §

Bakgrund

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2010/11 framgår att det genomsnittliga meritvärdet för Orsaskolan är 171,2 poäng. Genomsnittet för riket är 210,6 poäng. Vid en jämförelse över tid framgår också att meritvärdet för skolan de senaste fem åren varierat mellan 171,2 poäng och 209 poäng. De senaste två åren har trenden varit vikande.

Andelen elever i Orsaskolan som har behörighet till gymnasieskolan varierar mellan de olika gymnasieprogrammen. Som bäst är andelen behöriga till yrkesprogram 72 procent och det lägsta resultatet 64 procent är andelen behöriga till naturvetenskapligt och tekniskt program. Båda resultaten ligger under rikets resultat.

Andelen elever som når kunskapskraven i alla ämnen ligger på 60 procent. Ett resultat som varierat mellan 60-74 procent de senaste fem åren. En jämförelse mellan flickor och pojkar visar att flickornas meritvärde ligger 28,4 poäng över pojkarnas resultat och att flickorna också är 7 procentenheter bättre då man tittar på andelen som nått kunskapskraven i alla ämnen. Även när det gäller behörighet till gymnasiet når flickorna ett högre resultat än pojkarna och detta på samtliga program.

Av skolans egna uppgifter framgår att andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kravnivån på de nationella ämnesproven för år 2011 i engelska var 100 procent, i svenska 90 procent och i matematik 63 procent. Skillnaden mellan resultaten på de nationella ämnesproven och slutbetyg i årskurs 9 skiljer sig endast nämnvärt åt i matematik då 28 procent av eleverna har fått ett högre slutbetyg jämfört med provbetyget.

Noteras kan att på de nationella ämnesproven i engelska deltog endast 64 av 83 elever. I matematik deltog 75 av 83 elever och i de nationella ämnesproven i svenska 67 av 75 elever. I kemi uppnådde 68 procent av eleverna kunskapskraven på de nationella ämnesproven. Här deltog 64 av 87 elever.

Resultat av värdegrundsarbetet

I Orsaskolans kvalitetsredovisning för 2011 finns redovisat resultat från en egen elevenkät. Svarefrekvensen är 89 procent. Under rubriken "hur trivs du" står att utläsa att 10 procent av eleverna inte trivs på skolan. I Skolinspektionen egen enkät till elever, föräldrar och personal som genomfördes hösten 2011 ges

grundläggande värden och studiero låga siffror av alla parterna. I samtal och intervjuer med eleverna ges flera exempel på kränkningar mellan olika "gängbildningar" på skolan. "Vi försöker alltid reda ut dessa konflikter men det blossar alltid upp nya" uttrycker en lärare det. Eleverna, lärarna och rektorn har svårt att ge exempel på hur skolans förebyggande arbete för att motverka kränkningar fungerar. Enligt rektorn, representanter för elevhälsan och flera lärare saknas en samsyn kring dessa frågor bland personalen.

Beskrivning av Orsaskolan

Orsaskolan ligger centralt beläget i Orsa och uppfördes i början av 1900-talet med viss tillbyggnad på 1960-talet. Skolan är kommunens enda skola som omfattar årskurserna 7-9. På skolan går 255 elever. Till skolan hör fyra särskilda undervisningsgrupper, en språkgrupp, en grupp med elever i behov av särskilt stöd, en grupp med nyanlända elever och en grupp med elever med diagnosen Aspergers syndrom. Orsaskolan arbetar i tre årskursvisa arbetslag med varsin arbetslagsledare. Skolan leds sedan våren 2012 av en nytilträdde rektor.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Tommy Bucht
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).